

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
HERCEGOVAČKO NERETVANSKI KANTON
OPĆINA JABLANICA**

**IZVJEŠTAJ O OSTVARENJU GODIŠNJEG PLANA IMPLEMENTACIJE
STRATEGIJE RAZVOJA OPĆINE JABLANICA ZA 2019. GODINU**

Jablanica, april 2020. godine

IZVRŠNI SAŽETAK

Izveštaj o implementaciji Strategije integrisanog razvoja Općine Jablanica 2014-2023 (revidirana za period 2019-2023.) ima za cilj da pokrene sve bitne aktere na razmišljanje i doprinese boljem donošenju odluka o realizaciji strateških prioriteta ekonomskog sektora, društvenog razvoja i sektora zaštite životne sredine, u okviru 10 definisanih sektorskih ciljeva.

Operativni plan implementacije Integralne strategije razvoja općine Jablanica za 2019. godinu sa programom realizacije kapitalnih investicija donesen je na XXV sjednici Općinskog vijeća Jablanica održanoj dana 29.01.2019. godine.

U Planu implementacije strategije razvoja za 2019. godinu predviđena je implementacija 54 projekta/mjera ukupne vrijednosti 10.911.084,00 KM. Za realizaciju planiranih projekata u budžetu Općine Jablanica planirana su finansijska sredstva u iznosu od 1.648.000,00 KM. Za realizaciju ovih projekata planirana su i eksterna finansijska sredstva u iznosu od 9.263.084,00 KM (finansijska sredstva obezbijeđena putem kreditnog zaduženja posmatraju se kao eksterna sredstva).

U toku 2019. godine izvršeno je šest izmjena i dopuna budžeta Općine Jablanica i to:

- Prva izmjena i dopuna izvršena je zbog povećanja prihoda Općine Jablanica za 100.000,00 KM;
  - Druga izmjena i dopuna budžeta izvršena je zbog donošenja Odluke o kupovini nekretnina preduzeća „Granit „ d.d. Jablanica u stečaju od Općinskog suda u Konjicu;
  - Treća izmjena i dopuna budžeta izvršena je iz razloga namirenja nedostajućih finansijskih sredstava za kupovinu imovine preduzeća „Granit“ d.d. Jablanica u stečaju;
  - Četvrta izmjena i dopuna izvršena je zbog nastale obaveze plaćanja poreza na promet nekretnina;
  - Peta izmjena i dopuna budžeta izvršena je zbog potreba Službi za obezbjeđenje finansijskih sredstava potrebnih za realizaciju projekata i uvođenja nove stavke Grant sredstva JZU „Dom zdravlja Jablanica“;
  - Šesta izmjena i dopuna budžeta izvršena je zbog ulaska Općine Jablanica u sistem PDV-a i nastale obaveze plaćanja istog, te potrebe za obezbjeđenjem dodatnih finansijskih sredstava za izgradnju pomoćnog fudbalskog igrališta.
- U toku 2019. godine, u cijelosti ili djelimično realizirano je 35 projekata/mjera, što iznosi 64,81 % realizacije u odnosu na plan implementacije.

Ukupna vrijednost implementiranih projekata u 2019. godini iznosi 8.750.369,75 KM (80,20%), od čega 1.558.679,00 KM (17,81%) iz budžeta Općine Jablanica i 7.191.690,75 KM (82,19%) iz eksternih sredstava.

Procenat realizacije projekata u izvještajnoj godini, u odnosu na plan, može se ocijeniti kao uspješan, s tim da bi isti bio još uspješniji da je projekat Obnove porušenog mosta mogao biti realizovan. Finansijska sredstava za realizaciju ovog projekta bila su obezbijeđena, ali zbog poznatog problema (javne nabavke) projekat nije mogao biti realizovan u 2019. godini. Radovi na reabilitaciji porušenog mosta započeli su početkom marta 2020. godine i očekujemo da ovaj strateški projekat, konačno, bude implementiran.

U pogledu ključnih prioriteta i fokusa za 2019. godinu, Općina Jablanica je realizirala projekte: izgradnja i opremanje poslovnih zona – Izgradnja poslovne hale u poslovnoj zoni Unis – Gornja Kolonija, kupovina nekretnina preduzeća Granit d.d. u stečaju Jablanica.

Nastavljene su aktivnosti na razvoju poljoprivrede i osnaživanje kapaciteta poljoprivrednih udruženja i poljoprivrednih proizvođača i njihovo stavljanje u službu turizma.

U toku 2019. godine, u sektoru društvenog razvoja realizovani su projekti na unapređenju kulturnih i sportskih sadržaja. Nastojalo se dodatno ojačati segment zdravstvene i socijalne zaštite, unapređenje efikasnosti lokalne uprave, te ojačati kapacitete civilnog društva.

U svrhu unapređenja uslova života stanovništva i zaštite okoliša nastavljene su aktivnosti na izgradnji i rekonstrukciji kanalizacione mreže, uređenje javnih površina i objekata, provođenje mjera energetske efikasnosti, te izrada prostorno-planske dokumentacije.

1. UVOD

Cilj ovog izvještaja je da na jednostavan i jasan način predstavi rezultate implementacije Strategije razvoja općine Jablanica tokom 2019. godine. Njegova svrha je, također, da pokrene sve bitne aktere na razmišljanje i doprinese boljem donošenju odluka o strateškim prioritetima i operativnim ciljevima u narednim godinama. U tom smislu, ovaj dokument sadrži pouke i preporuke za budući rad i predlaže mjere za poboljšanje procesa i rezultata implementacije Strategije.

Strategija lokalnog razvoja Općine Jablanica za period 2014–2023. godina (revidirana za period 2019–2023. godina), u daljem tekstu: Strategija, je ključni strateško-planski dokument Općine, koji podstiče rast i razvoj zajednice. Strategija je izrađena od strane Općinskog razvojnog tima u okviru Projekta integriranog lokalnog razvoja (ILDP), koji je zajednički projekat Švicarske vlade i Razvojnog programa Ujedinjenih nacija (UNDP), u toku 2014.godine.

Imajući u vidu da se 2018. godine završavao petogodišnji ciklus implementacije Strategije i da je istekao planski period sektorskih planova, proveden je proces revizije Strategije razvoja općine Jablanica.

Revidirana strategija razvoja za period 2019–2023. godina usvojena je na XXV sjednici Općinskog vijeća Jablanica održanoj 29.01.2019. godine.

Operativni plan implementacije za 2019. godinu usvojen je na XXIV sjednici Općinskog vijeća Jablanica održanoj dana 27.12.2018. godine, a isti je usklađen sa usvojenim dokumentom revidirane strategije razvoja općine Jablanica.

Ovaj izvještaj odnosi se na implementaciju strateških, odnosno sektorskih, prioritetnih projekata u 2019. godini, koji se, po MiPRO metodologiji, planiraju uz konsultacije sa svim bitnim akterima u zajednici u svim fazama implementacije strategije.

Nosilac izrade trogodišnjeg Plana implementacije (1+2) kao i izvještaja je Služba za lokalni ekonomski razvoj i investicije, finansije i trezor.

Izvještaj je pripremljen u saradnji sa predstavnicima svih unutrašnjih organizacionih jedinica Općine.

Podaci o implementaciji se kontinuirano prikupljaju tokom cjelokupnog perioda koji pokriva ovaj izvještaj i to korištenjem alata za praćenje implementacije Strategije – APIS (Excel tabela za praćenje projekata) i na osnovu definisanih sektorskih i makroekonomskih pokazatelja (SMI tabela).

Podaci se timski analiziraju, na osnovu čega se priprema kvalitativni osvrt na posmatrani period implementacije, kao i pouke i preporuke za naredni period.

2. STRATEŠKI CILJEVI I PRIORITETI

2.1. Vizija

Strategijom razvoja općine Jablanica za period 2014. – 2023. godine (revidirana za period 2019 – 2023. godina), definisana je sljedeća vizija:

Mjesto trajne inspiracije humanosti, izvrsnosti u obradi kamena, bogatog kulturno-historijskog i prirodnog nasljeđa i prepoznatljive gastronomske ponude – mjesto gdje čarolije Neretve, sunca i kamena ožive ....

2.2. Strateški ciljevi

U skladu sa nalazima revidirane SWOT analize, bazirane najvećim dijelom na revidiranoj socio-ekonomskoj analizi, te zaključcima i preporukama evaluacije strategije razvoja općine, redefinisani su strateški fokusi. Uslijed manjih promjena prioriteta i utjecaja vanjskih faktora strateški fokusi su pretrpjeli izmjene u odnosu na one definisane Strategijom razvoja općine Jablanica.

Strategijom razvoja općine Jablanica 2014. – 2023. godina (revidirana za period 2019 – 2023. godina) definisana su tri strateška cilja:

Strateški cilj (SC) 1. Razvijena privreda koja se temelji na izvrsnosti obrade kamena, razvijenog poduzetništva i turizma

Strateški cilj (SC) 2. Poboľšan kvalitet života i sigurnost građana

Strateški cilj (SC) 3. Unaprijeđene komunalne usluge i održivo upravljanje prirodnim resursima

2.3. Sektorski ciljevi

Strateški prioriteti za razvoj općine su: ekonomski razvoj, društveni razvoj i zaštita životne sredine. U okviru ovih sektora definisani su sljedeći ciljevi:

Ekonomski razvoj

Sektorski cilj 1.1. Razvijen sektor prerade i eksploatacije kamena i drugih mineralnih sirovina do 2023. g.

Sektorski cilj 1.2. Razvijeno poduzetništvo i sektor MSP do 2023.g.

Sektorski cilj 1.3. Razvijen turizam i poljoprivreda u službi turizma do 2023.g.

Društveni razvoj

Sektorski cilj 2.1. Do 2023.g. unaprijeđeni kulturni i sportsko-rekreativni sadržaji

Sektorski cilj 2.2. Unaprijeđena sigurnost građana i djece do 2023.g.

Sektorski cilj 2.3. Unaprijeđen pristup obrazovanju i socijalnoj zaštiti do 2023.g.

Sektorski cilj 2.4. Unaprijeđena efikasnost upravljanja lokalnim razvojem do 2023.g.

Sektor zaštite i unapređenja okoliša

Sektorski cilj 3.1. Smanjen negativan uticaj otpadnih voda i čvrstog otpada na okoliš do 2023. godine.

Sektorski cilj 3.2. Povećana energetska efikasnost javnih objekata do 2023. godine.

Sektorski cilj 3.3. Uređene javne površine i objekti do 2023. godine.

2.4. Ključni planirani prioriteti i fokusi za posmatrani godišnji period (2019. godina)

Ključni prioriteti ekonomskog sektora

U skladu sa definisanim sektorskim ciljevima, ključni prioriteti ekonomskog sektora za 2019. godinu bili su: stvaranje ambijenta za razvoj poduzetništva i poslovne infrastrukture izgradnjom i opremanjem poslovne zone Unis – Gornja Kolonija, izrada prostorno-planske dokumentacije, promocija poslovnih mogućnosti i kreiranje programa subvencioniranja MSP-a. Zatim korištenje prirodno-historijskih potencijala i razvijanje sektora turizma, jačanje kapaciteta lokalnih poljoprivrednih proizvođača i veze proizvođača sa tržištem.

Ključni prioriteti društvenog sektora

U društvenom sektoru ključni prioriteti su: unapređenje sportske i kulturne infrastrukture, unapređenje kvalitete socijalne zaštite, jačanje kapacitete lokalne zajednice za smanjenje rizika od katastrofa, zatim unapređenje obrazovanja, kao i jačanje kapaciteta organizacija civilnog društva.

Ključni prioriteti sektora okoliša

Ključni prioriteti sektora okoliša u 2019. godini su: unapređenje kanalizacione infrastrukture u svrhu povećanja pokrivenosti stanovništva i privrednih subjekata kvalitetnom odvodnjom i tretmanom otpadnih voda, primjena mjera energetske efikasnosti u javnoj rasvjeti i javnim objektima, te uređenje javnih površina i objekata.

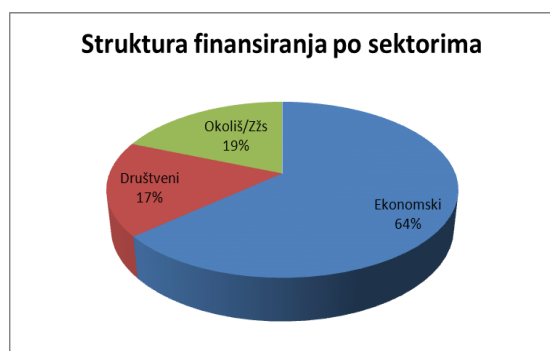
2.5. Zbirni pregled prioritetnih projekata i okvir za njihovo finansiranje obuhvaćenih Planom implementacije 2019-2021. godina

Za planski period 2019-2021. godine ukupno su planirana 82 projekta.

Gledano po razvojnim sektorima za period 2019-2021. godine, u sklopu ekonomskog sektora ukupno su planirana 23 projekta, u društvenom sektoru 40 projekata, te u sektoru okoliša 19 projekata.

Za realizaciju ovih projekata planirano je ukupno 18.614.100,00 KM, od toga iz vlastitih izvora 4.924.000,00 KM, iz eksternih 13.263.700,00 KM.

U nastavku je dat grafički prikaz strukture planiranih projekata po izvorima finansiranja i finansijskim parametrima po sektorima.

Što se tiče izvora eksternog finansiranja, najznačajniji planirani izvori za period 2019-2021. godine su kreditna sredstva koja je Općina Jablanica obezbijedila putem zaduženja kod Razvojne banke FBiH, a ista su namijenjena za izgradnju poslovne zone Unis – Gornja Kolonija, izgradnju pomoćnog fudbalskog igrališta, te za kupovinu nekretnina preduzeća Granit d.d. u stečaju. Zatim sredstva od JP Elektroprivreda BiH za projekat Obnova porušenog historijskog mosta preko rijeke Neretve, te eksterna finansijska sredstva obezbijedena putem apliciranja na sredstva iz EU fondova i viših nivoa vlasti.

U nastavku ćemo dati pregled obezbijedenih finansijskih sredstava putem apliciranja na javne pozive i putem dodjele grantova u toku 2019. godine.

Od strane UNDP-a dodijeljena su finansijska sredstva za realizaciju projekata: Rekonstrukcija i opremanje kino dvorane u Jablanici i Zaštita izvorišta Šanica. Pored ovih projekata, u saradnji s UNDP-om realizuje se i projekat Povećanje smještajnih kapaciteta JU „Dom za stara i iznemogla lica“. Finansijska sredstva za realizaciju ovog projekta Općini Jablanica dodijeljena su u toku 2019. godine, kao općini koj ima najbolju jedinicu za upravljanje razvojem (JURA).

Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH i Fond za povratak BiH dodijelili su finansijska sredstva u iznosu od 60.000,00 KM za projekat Rekonstrukcija putne infrastrukture prema povratničkim naseljima. Finansijska sredstva od Federalnog ministarstva razvoja, poduzetništva i obrta namijenjena za izgradnju infrastrukture u privrednoj zoni Unis - Gornja Kolonija općini Jablanica, odobrena u 2018. godini u iznosu od oko 238.884,75 KM, implementirana su u toku 2019. godine.

Od Fonda za zaštitu okoliša F BiH obezbijedena su finansijska sredstva za realizaciju projekata: Hortikulturalno uređenje parka u Jablanici, Izrada glavnog projekta hortikulturalnog uređenja užeg urbanog područja općine i Nabavka podzemnih kontejnera.

Od eksternih finansijskih sredstava značajno je istaći sredstva iz kantonalnih ministarstava sa kojima Općina Jablanica ima uspješnu saradnju i koordinaciju na sufinansiranju projekata.

Ministarstvo trgovine, turizma i zaštite okoliša HNK obezbijedilo je finansijska sredstva za realizaciju sljedećih projekata: Uređenje partera sportske dvorane i provođenje mjera energetske efikasnosti na objektu, Uređenje puta i šetnice kod spomen kompleksa „Bitka za ranjenike na Neretvi“ do Sportske dvorane, Uređenje puta, zelenih površina, drvoreda, zaštita rijeke Draganjke na putu Ravna-Bijela izletišta Tretište, Uređenje Gradskog parka (uređenje šetnica, zelenih površina, drvoreda) i postavljanje turističke i druge signalizacije u užem gradskom području općine Jablanica. Projekat Unapređenje turističke infrastrukture na brdu Križ, za čiju realizaciju su odobrena finansijska sredstva krajem 2019. godine, je u toku. Ukupna vrijednost finansijskih sredstava dodijeljenih od strane Ministarstva trgovine, turizma i zaštite okoliša HNK je oko 250.000,00 KM.

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede HNK obezbijedilo je finansijska sredstva u iznosu od 200.000,00 KM za realizaciju sljedećih projekata: Rekonstrukcija vodovodne i kanalizacione mreže u užem gradskom području, Rekonstrukcija kanalizacione mreže u gradu i van grada i Rekonstrukcija vodovodne mreže van gradskog područja.

Od strane Fonda za zaštitu okoliša HNK obezbijedeno je finansiranje projekata: Uređenje parking prostora uz fudbalsko igralište i Zaštita izvorišta Šanica u iznosu od 54.909,29 KM.

Uprava za civilnu zaštitu i vatrogastvo HNK dodijelila je finansijska sredstva za projekat Probijanje i rekonstrukcija protivpožarnih puteva u iznosu od 30.000,00 KM.

Pored nabrojanih projekata, u toku 2019. godine, Općina Jablanica je aplicirala na druge dostupne javne pozive (16 aplikacija). Od ukupnog broja apliciranih projekata odobreni su nam sljedeći projekti:

- Projekat EU/GIZ - Međuopćinskom saradnjom do bolje i inkluzivnije prakse podrške start up-ima,
- Projekat okviru ILO EU4Business poziva – „Međuopćinskom saradnjom do bolje i inkluzivnije podrške startup-ima“, koji će Općina Jablanica realizovati u partnerstvu sa općinama Konjic i

Kakanj. Ukupna vrijednost projekta je 321.750,00 KM. Za poticaje privrednim subjektima na području Općine Jablanica biće implemetirano oko 66.000,00 KM.

- Projekat u okviru Interreg IPA Programa prekogranične saradnje Bosna i Hercegovina – Crna Gora – „Joint effort for 5% less waste/Zajednički napori za 5% manje otpada“ koji Općina Jablanica realizuje sa partnerima iz Crne Gore u sklopu prekogranične saradnje. Ukupna vrijednost projekta 874.372,00 KM, od čega će se na području Općine Jablanica realizovati nabavka tri podzemna kontejera i oprema za komunalno preduzeće u iznosu od 170.000,00 KM;
- Fond za zaštitu okoliša F BiH: Nabavka podzemnih kontejnera, Hortikulturalno uređenje parka u Jablanici i Izrada glavnog projekta hortikulturalnog uređenja užeg urbanog područja općine
- Projekat u okviru Interreg IPA Programa prekogranične saradnje Bosna i Hercegovina – Crna Gora – „Amusing museums/Zanimljivi muzeji“ koji Općina Jablanica realizuje sa partnerima iz Crne Gore u sklopu prekogranične saradnje. Ukupna vrijednost projekta 690.295,00 KM, od čega će se na području Općine Jablanica realizovati nabavka opreme za multimedijalnu postavku za JU Muzej “Bitka za ranjenike” u iznosu od 120.000,00 KM;
- Projekat – „Promocija i valorizacija održivosti i očuvanja prirodne i kulturne baštine kao sredstava u razvoju na području Jadransko – jonskog područja koji je odobren u sklopu Javnog poziva EU Interreg Adrion. Ukupna vrijednost projekta 293.375,00 KM, od čega će se na području Općine Jablanica realizovati cca.170.000,00 KM;
- Projekat „Via Dinarica“, koji implementira i sufinansira Razvojni program Ujedinjenih nacija u Bosni i Hercegovini (UNDP BiH), uz finansijsku podršku Agencije Sjedinjenih Američkih Država za međunarodni razvoj (USAID BiH) i Agencije za razvojnu saradnju Republike Italije (AICS) u iznosu 88.000,00 KM – Uređenje turističkih kapaciteta i poboljšanje ponude na području Općine Jablanica;

Kada govorimo o utrošku finansijskih sredstava, u periodu 2019-2021. godina planirano je da se najveći dio sredstava utroši u okviru ekonomskog sektora, gdje su sadržani projekti Izgradnja i opremanja poslovnih zona i projekat Obnova porušenog istorijskog mosta preko rijeke Neretve.

Ukupna vrijednost projekata planiranih u ekonomskom sektoru, planiranih u periodu 2019-2021.godina je 11.578.000,00 KM, od čega iz budžeta 1.989.000,00 KM (17,18 %), a iz eksternih izvora 9.589.000,00 KM (82,82 %).

3. PREGLED IMPLEMENTACIJE

3.1. Sažet osvrt na prethodni period implementacije (od početka realizacije strategije)

Strategija razvoja Općine Jablanica donesena je za period 2014– 2023. godina. MiPRO metodologija predviđa reviziju strategije nakon pet godina provedbe.

S obzirom na činjenicu da se 2018. godine završavao petogodišnji ciklus implementacije Strategije i da je istekao planski period sektorskih planova, proveden je proces srednjoročne evaluacije i revizije Strategije razvoja općine Jablanica.

U okviru ovog procesa izvršena je provjera ciljeva, revidirana socio-ekonomska analiza i ažurirana strateška platforma.

Na osnovu analize u toku procesa evaluacije, utvrđeno je da su strateške intervencije definisane u Strategiji usklađene sa potrebama lokalne zajednice. Postignut je značajan napredak u tri od ukupno četiri sektorska fokusa.

Utvrđeno je da je najmanji broj projekata realizovan u sektoru ekonomskog razvoja. U procesu revizije strategije ekonomski sektor je prioritiziran za naredni period 2019-2023. godina.

Pored toga, u procesu revizije nastojalo se osigurati usklađenost do strateških ciljeva i fokusa kako bi implementirane strateške intervencije postigle značajan efekat na razvoj lokalne zajednice uz dostupna finansijska sredstava.

Izvršena je izrada sektorskih planova za narednih pet godina, odnosno za period 2019-2023. godina.

Utvrđeni su novi programi, projekti i mjere čija je primjena započela u 2019. godini.

U revidiranoj strategiji razvoja planirano je ukupno 82 projekta/mjere. Od toga u planu implementacije za 2019. godinu bila su 54 projekta/mjere. Od ukupnog broja planiranih projekata, u cijelosti ili djelimično realizovano je 35 projekata/mjera.

Zbog naprijed opisane situacije sa budžetom općine Jablanica za 2019. godinu (izmjena i dopuna budžeta vršena u šest navrata) implementacija strateških projekata nije tekla onako kako je to bilo planirano u planu implementacije za 2019. godinu.

Od realizacije nekih projekata se odustalo, da bi se u isto vrijeme realizovali neki projekti, za koje je ocijenjeno da su u ovom trenutku od većeg strateškog interesa za općinu Jablanica.

Ukupna vrijednost realizovanih projekata iz plana implementacije za 2019. godinu iznosi 8.750.369,75 KM, od čega 1.558,679,00 KM iz budžeta i 7.191.690,75 iz eksternih sredstava.

3.2. Pregled implementacije Strategije u izvještajnoj 2019. godini

U toku 2019. godine implementirano je ukupno 35 projekata/mjera, što je 64,81 % realizacije u odnosu na 54 projekta/mjera definisane u planu implementacije.

Implementiran je i značajan broj projekata (35 projekata) koji se ne nalaze u strategiji razvoja općine Jablanica, za koje su u budžetu Općine Jablanica obezbijeđena finansijska sredstva i isti doprinose ostvarenju sektorskih ciljeva.

U 2019. godini, u skladu sa nastalim potrebama, izvršeno je šest izmjena i dopuna budžeta koji su za cilj imale usklađivanje stavki u okviru projekata. U skladu sa izvršenim izmjenama u budžetu općine Jablanica izvršeno je i usklađivanje plana implementacije sa indikativnim finansijskim okvirom za 2019-2021. godini i Operativnog plana implementacije integralne strategije razvoja za 2019. godinu

Ukupna vrijednost svih realiziranih projekata u 2019. godini je 8.750.369,75 KM. Struktura finansiranja realiziranih projekata je sljedeća: 17,81 % budžet Općine i 82,19 % iz ostalih izvora finansiranja.

Tabela 1. Pregled planiranih naspram ostvarenih projekata u 2019. godini (svi sektori)

UKUPNO SVI SEKTORI				
PREGLED (cijeli i djelimično realizirani projekti)	Broj projekata	Ukupno	Iz budžeta	Iz eksternih izvora
PLANIRANO				
A. Ukupan broj planiranih projekata	54	10.911.084,00	1.648.000,00	9.263.084,00
% struktura finansiranja od A			15,10%	84,90%
U REALIZACIJI				
B. Ukupan broj u cijelosti ili djelimično realiziranih projekata	35	8.750.369,75	1.558.679,00	7.191.690,75
% u cijelosti ili djelimično realiziranih projekata (od A)	64,81%	80,20%		

% struktura (od B)			17,81%	82,19%
C. Ukupan broj djelimično realiziranih projekata	35	8.750.369,75	1.558.679,00	7.191.690,75
% djelimično realiziranih projekata (od A)	64,81%	80,20%		
% struktura (od C)			17,81%	82,19%
D. Ukupan broj u cijelosti završenih projekata	0	-	-	-
% djelimično realiziranih projekata (od A)	0,00%	0,00%		
% struktura (od D)			#DIV/0!	#DIV/0!

Tabela 2. Finansijska projekcija planiranih i ostvarenih projekata raspoređenih po sektorima na osnovu Plana implementacije

A. PREGLED REALIZACIJE PROJEKATA OBUHVAĆENIH PLANOM IMPLEMENTACIJE U IZVJEŠTAJNOJ GODINI (TABELA 2)

	Oblast	Zbir finansijskih vrednosti projekata		Struktura finansiranja realizovanih projekata	
		Planirano	Realizovano	Budžet (%)	Ostalo (%)
2019	Ekonomski razvoj	9.002.884,00	7.344.766,00	12,72%	87,28%
	Društveni razvoj	1.461.200,00	950.222,00	40,03%	59,97%
	Ekološki razvoj	447.000,00	455.381,75	53,61%	46,39%
	Ukupno	10.911.084,00	8.750.369,75	17,81%	82,19%
	% po planu implementacije		80,20%		

Sektor ekonomskog razvoja

U ekonomskom sektoru u 2019. godini planirana je realizacija ukupno 13 projekata, od toga 9 projekata je započeto i odvijalo se po planu.

Za realizaciju ovih projekata planirano je 9.002.884,00 KM, od toga vrijednost realiziranih projekata u 2019. godini iznosi 7.344.766,00 KM ili 81,58 %.

U nastavku ćemo dati pregled implementacije projekta ekonomskog sektora u 2019. godini.

Najznačajniji projekat koji je realizovan u okviru ekonomskog sektora jeste projekat Izgradnja i opremanje poslovnih zona. Kao što je poznato Općina Jablanica je putem kreditnog zaduženja obezbijedila finansijska sredstva u iznosu od 2.000.000,00 KM za projekat opremanja poslovne zone Unis – Gornja Kolonija. Planirana je izgradnja dvije poslovne hale i prateće infrastrukture u poslovnoj zoni. U toku 2019. godine izvedeni su radovi na izgradnji jedne poslovne hale, izgradnja druge hale je u toku. Poslovna zona opremljena je potrebnom putnom i komunalnom infrastrukturom. Sa ABSOLUTE GROUP d.o.o. Travnik sklopljen je Ugovor o korištenju poslovnog objekta i izvršena je primopredaja istog između vlasnika i korisnika. Korisnik se obavezao da će, uz dodatna investiciona ulaganja, u prvoj godini obavljanja djelatnosti zaposliti 50 radnika, prioritetno nezaposlena lica koja se nalaze na evidenciji Službe za zapošljavanje HNK – Podružnica Jablanica.

Donošenjem Odluke o kupovini nekretnina preduzeća Granit d.d. u stečaju sačuvano je oko 200 radnih mjesta*. U isto vrijeme zbog realizacije ove Odluke i plaćanja poreza na promet nekretnina moralo se odustati od određenih projekata iz Plana implementacije za 2019. godinu. Projekti iz ekonomskog sektora od čije realizacije se odustalo u 2019. godini su: Poticaj za MSP u općini Jablanica i Program razvoja agroturizma.

Projekat Obnova porušenog historijskog mosta preko rijeke Neretve nije mogao biti realizovan u 2019. godini, iz poznatih razloga. Realizacija projekta, konačno, je započela i očekujemo, u toku 2020. godine, konačni završetak ovog velikog i značajnog projekta.

Projekti iz Plana implementacije, za čiju realizaciju su planirana eksterna sredstva, nisu mogli biti u cijelosti realizovani prema planu iz razloga što je potreban duži vremenski period od apliciranja projekta do odobrenja sredstava i početka realizacije istog. U 2019. godini Općina Jablanica je aplicirala na dostupne javne pozive.

Projekat Ulaganje u turističke kapacite koji se nalaze na bijeloj stazi VIA DINARICA odobren je od strane UNDP-a, projekat (EU/GIZ) – Međuopćinskom saradnjom do bolje i inkluzivnije prakse podrške start up-ima. Projekti će se realizovati u toku 2020. godine. Uspješno aplicirano i na projekat INTERREG BiH-CG - “Zanimljivi muzeji”. Realizacija ovih projekata je u toku.

Ministarstvo trgovine, turizma i zaštite okoliša HNK odbrilo je sredstva za realizaciju projekta Unaprijeđenje turističke infrastrukture na brdu Križ. U toku je izvođenje radova.

Za realizaciju projekta Informativno tehnološki centar bila su planirana sredstva iz budžeta općine Jablanica i eksterna finansijska sredstva. Zbog opisanog stanja budžeta općine Jablanica kasnilo se sa realizacijom ovog projekta. Planirane aktivnosti započele su u 2019. godini, a nastavak realizacije slijedi u 2020. godini.

Tabela 3. Pregled planiranih i ostvarenih projekata u ekonomskom sektoru u 2019. godini

Ekonomski sektor (ES)				
PREGLED (cijeli i djelimično realizirani projekti)	Broj projekata	Ukupno	Iz budžeta	Iz eksternih izvora
PLANIRANO				
A. Ukupan broj planiranih projekata	13	9.002.884,00	944.500,00	8.058.384,00
% struktura finansiranja od A			10,49%	89,51%
U REALIZACIJI				
B. Ukupan broj u cijelosti ili djelimično realiziranih projekata	12	7.344.766,00	934.153,00	6.410.613,00
% u cijelosti ili djelimično realiziranih projekata (od A)	92,31%	81,58%		
% struktura (od B)			12,72%	87,28%
C. Ukupan broj djelimično realiziranih projekata	12	7.344.766,00	934.153,00	6.410.613,00
% djelimično realiziranih projekata (od A)	92,31%	81,58%		
% struktura (od C)			12,72%	87,28%
D. Ukupan broj u cijelosti završenih projekata	0	-	-	-
% djelimično realiziranih projekata (od A)	0,00%	0,00%		
% struktura (od D)			#DIV/0!	#DIV/0!

Društveni sektor

U okviru društvenog sektora planirano je 30 projekata, od toga 15 projekata realizovano je u cijelosti ili djelimično. Ukupna vrijednost planiranih projekata iznosi 1.461.200,00 KM, od toga 436.500,00 KM iz budžeta i 1.024.700,00 KM iz eksternih izvora finansiranja. Ukupna vrijednost realizovanih projekata je 950.222,00 KM ili 65,03%.

U toku 2019. godine nastavljena je realizacija projekata unapređenje sportske i kulturne infrastrukture. Implementiran je projekat Rekonstrukcija kino dvorane u Jablanici – I faza. Dvorana ima multifunkcijsku ulogu omogućiti će kvalitetniji i sadržajni kulturni život stanovnika Jablanice.

Realizacijom projekata Izgradnja pomoćnog fudbalskog igrališta i Rekonstrukcija stadiona malih sportova Zlatan Alikadić Tazlo unaprijeđena je sportska infrastruktura.

U cilju obezbjeđenja kvalitetnije socijalne zaštite realizovani su projekti Dnevni centara za djecu i Izgradnja zgrade socijalnog stanovanja.

Za poboljšanje uslova života osoba treće životne dobi započela je realizacija projekta Proširenje kapaciteta JU Doma za stara i iznemogla lica.

U toku 2019. godine, u društvenom sektoru, realizovani su i projekti u oblasti jačanja kapaciteta lokalne zajednice za smanjenje rizika od katastrofa, sanacija klizišta i odrona, jačanje kapaciteta vatrogasne jedinice, kao i jačanje kapaciteta organizacija civilnog društva.

Tabela 4. Pregled planiranih i ostvarenih projekata u društvenom sektoru u 2019. godini

Društveni sektori (DS)				
PREGLED (cijeli i djelimično realizirani projekti)	Broj projekata	Ukupno	Iz budžeta	Iz eksternih izvora
PLANIRANO				
A. Ukupan broj planiranih projekata	30	1.461.200,00	436.500,00	1.024.700,00
% struktura finansiranja od A			29,87%	70,13%
U REALIZACIJI				
B. Ukupan broj u cijelosti ili djelimično realiziranih projekata	15	950.222,00	380.377,00	569.845,00
% u cijelosti ili djelimično realiziranih projekata (od A)	50,00%	65,03%		
% struktura (od B)			40,03%	59,97%
C. Ukupan broj djelimično realiziranih projekata	15	950.222,00	380.377,00	569.845,00
% djelimično realiziranih projekata (od A)	50,00%	65,03%		
% struktura (od C)			40,03%	59,97%
D. Ukupan broj u cijelosti završenih projekata	0	-	-	-
% djelimično realiziranih projekata (od A)	0,00%	0,00%		
% struktura (od D)			#DIV/0!	#DIV/0!

Ekološki sektor

U planu implementacije za 2019. godinu, u okviru ekološkog sektora planirana je realizacija 11 projekata. Od ukupnog broja planiranih projekata, u toku 2019. godine, osam projekata realizovano je u cijelosti ili djelimično.

Za realizaciju ovih projekata planirano je 447.000,00 KM. Vrijednost realiziranih projekata u 2019. godini iznosi 455.381,75 KM ili 101,88%.

Najznačajniji projekti u 2019. godinu u oblasti okoliša/ zaštite životne sredine su u domenu nastavka izgradnje i rekonstrukcije vodovodne i kanalizacione mreže i uređenja javnih površina i objekata.

U toku 2019. godine, u saradnji sa Ministarstvom poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede HNK, nastavljeno je sa realizacijom višegodišnjih projekata rekonstrukcije vodovodne i kanalizacione mreže na području općine Jablanica.

U saradnji sa Fondom za zaštitu okoliša realizovan je projekat Hortikulturalno uređenje gradskog parka. Nastavljeno je i sa realizacijom višegodišnjih projekat Uređenje javnih površina, parking prostora i dvorišta,

Tabela 5. Pregled planiranih i ostvarenih projekata u ekološkom sektoru u 2019. godini

PREGLED (cijeli i djelimično realizirani projekti)	Broj projekata	Ukupno	Iz budžeta	Iz eksternih izvora
PLANIRANO				
A. Ukupan broj planiranih projekata	11	447.000,00	267.000,00	180.000,00
% struktura finansiranja od A			59,73%	40,27%
U REALIZACIJI				
B. Ukupan broj u cijelosti ili djelimično realiziranih projekata	8	455.381,75	244.149,00	211.232,75
% u cijelosti ili djelimično realiziranih projekata (od A)	72,73%	101,88%		
% struktura (od B)			53,61%	46,39%
C. Ukupan broj djelimično realiziranih projekata	8	455.381,75	244.149,00	211.232,75
% djelimično realiziranih projekata (od A)	72,73%	101,88%		
% struktura (od C)			53,61%	46,39%
D. Ukupan broj u cijelosti završenih projekata	0	-	-	-
% djelimično realiziranih projekata (od A)	0,00%	0,00%		
% struktura (od D)			#DIV/0!	#DIV/0!

3.3 Ključni rezultati i ostvareni progres

Na osnovu svih prikupljenih i obrađenih podataka o implementaciji projekata, u izvještajnom periodu, može se zaključiti da se godišnji rezultati rada u ekonomskom sektoru, za razliku od ranijih godina, ogledaju u realizaciji projekata koji bi trebali biti projekti generatori i pokretači ekonomskih aktivnosti u narednom periodu.

U sektoru društvenog razvoja rezultati rada ogledaju se u poboljšanju i unapređenju sportske i kulturne infrastrukture, unaprijeđenje kvalitete socijalne zaštite, te jačanje kapaciteta lokalne zajednice i organizacija civilnog društva.

Ključni rezultati i ostvareni progres u sektoru okoliša u 2019. godini ostvareni su na polju uređenja javnih površina i objekata i unaprijeđenju sistema odvodnje otpadnih voda.

Ostvarenje sektorskih ciljeva planirano je za period do 2023. godine. Kako je 2019. godina tek prva godina implementacije projekta, koji doprinose ostvarenju sektorskih ciljeva, i godina u kojoj smo imali značajnije izmjene plana implementacije strategije razvoja, to u ovom izvještaju ne možemo prikazati značajniji progres i ostvarenje istih.

Međutim, evidentno je da je ostvaren određeni napredak i u nastavku ćemo detaljnije prikazati ostvarenja rezultata po sektorskim ciljevima, za svaki pojedinačno, kao i za one sektorske ciljeve koji nisu imali progressa u odnosu na zadane indikatore

Ekonomski razvoj

Sektorski cilj 1.1. Razvijen sektor prerade i eksploatacije kamena i drugih mineralnih sirovina do 2023. g.

Planirano je da do 2023. godine bude zaposleno najmanje 80 novih radnika u sektoru obrade kamena i eksploatacije mineralnih sirovina;

Ostvarenje ovog sektorskog cilja planirano je da se realizuje kroz programe:

- Program unaprijeđenja sektora obrade kamena (dva projekta) i
- Program istraživanja potencijala eksploatacije prirodnih resursa (dva projekta).

U toku 2019. godine, u skladu sa planom implementacije, realizovan je projekat

1. Jačanje kapaciteta poslovnog inkubatora i klastera kamena (2019-2023) – rekonstruisan i opremljen prostor za pogon za preradu voća i povrća, te razvijene dvije poduzetničke ideje (obrt za krojenje i šivanje i ideja o registraciji preduzeća za preradu voća i povrća). U saradnji sa Federalnim ministarstvom razvoja, poduzetništva i obrta realizovan projekat „Unapređenje institucijske poduzetničke infrastrukture“.

Realizacija ostalih projekata koji doprinose ostvarenju sektorskog cilja planirana je tek za naredni period.

Sektorski cilj 1.2. Razvijeno poduzetništvo i sektor MSP do 2023.g.

Ostvarenje drugog sektorskog cilja planirano je kroz realizaciju dva programa:

- Program konkurentnosti radne snage (dva projekta) i
- Program privlačenja investicija u sektor MSP (četiri projekta i jedna mjera).

U toku 2019. godine planirano je da se realizuje jednogodišnji projekat Informatičko Tehnološki centar. Zbog problema u budžetu općine Jablanica za 2019. godinu sa realizacijom ovog projekta se kasnilo. Implementacija projekta započela je krajem 2019. godine i realizacija je u toku.

U skladu sa planom implementacije, u okviru Programa privlačenja investicija u sektor MSP implementirani su projekti:

1. Izrada i donošenje regulacionih planova poslovnih zona (2019-2021) – izrađeni i usvojeni od strane Općinskog vijeća Jablanica regulacioni planovi poslovnih zona Jarišta 2 i Donja Jablanica 2.
2. Izgradnja i opremanje poslovnih zona (2019) – u poslovnoj zoni Unis – Gornja Kolonija izgrađena je poslovna hala. Sa ABSOLUTE GROUP d.o.o. Travnik potisan ugovor o korištenju poslovnog objekta. Izgrađena sva prateća infrastruktura u poslovnoj zoni. U toku je izgradnja druge poslovne hale.
3. Mjera: Subvencioniranje MSP (2020-2023) – Program subvencioniranja privrednih subjekata na području općine pripremljen i usvojen od strane Općinskog vijeća Jablanica i isti bi se trebao primjenjivati od 2020. godine.

Planirani programi poticaja za MSP u 2019. godini nisu realizovani iz razloga što su sredstva preusmjerena za kupovinu nekretnina preduzeća Granit d.d. u stečaju.

Sektorski cilj 1.3. Razvijen turizam i poljoprivreda u službi turizma do 2023.g.

Ostvarenje ovog sektorskog cilja planirano kroz realizaciju programa:

- Program razvoja turizma (šest projekata) i
- Program razvoja poljoprivrede u funkciji turizma (tri projekta i tri mjere).

U skladu sa planom implementacije, u 2019. godini planirana je realizacija pet projekata u okviru programa razvoja turizma i dvije mjere u okviru programa razvoja poljoprivrede u funkciji turizma.

Od toga u toku 2019. godine implementirani su sljedeći projekti:

1. Revitalizacija zgrade i platoa Muzeja "Bitka za ranjenike na Neretvi" –izvršena zamjena ulaznog portala;
2. Putevima bosanskih bogumila – izvršeno čišćenje i markiranje nekropola, postavljene info table sa GPS koordinatama biciklističke staze dostupne za mobitele (na bosanskom i engleskom jeziku) i postavljene klupe za sjedenje. Procijenjeni broj korisnika na godišnjem nivou je 1000 posjetilaca. Mjerenje vršeno vikendom, dva puta u mjesecu, te praćenjem na društvenim mrežama.
3. Uređenje kulturno-historijskog lokaliteta Lokve – Zavšen projekat izgradnje puta do lokaliteta Lokve, slijede radovi na uređenju manifestacionog prostora.
4. Jačanje kapaciteta turističke zajednice i turističkih agencija -
5. Manifestacija „Okusi Jablanice,, - održana jednodnevna manifestacija Okusi Jablanice u okviru koje je otvoren pogon za preradu voća i povrća. U okviru projekta održana i trodnevna radionica „Dekoracija i unapređenje usluga cateringa“ (30 polaznica). Svi sadržaji održani u okviru Manifestacija promovisani su putem medija.

U procesu revizije strategije razvoja definisan je novi sektorski cilj - razvoj poljoprivrede u službi turizma. S tim u vezi definisane su i nove strateške intervencije u skladu sa ovim ciljem.

Zbog sve većeg i izraženijeg problema fluktuacije otkupnih cijena poljoprivrednih proizvoda, u postupku revizije strategije razvoja kreirani su programi podrške poljoprivrednim proizvođačima koji bi ih trebali učiniti otpornijim na negativne promjene otkupnih cijena.

Društveni razvoj

Sektorski cilj 1: Do 2023.g. unaprijeđeni kulturni i sportsko-rekreativni sadržaji

Ostvarenje ovog sektorskog cilja planirano je kroz realizaciju dva programa:

- Program unaprijeđena kulturnih sadržaja (četiri projekta i tri mjere) i
- Program unaprijeđena sportskih sadržaja (dva projekta).

U toku 2019. godine realizovani su sljedeći projekti koji doprinose ostvarenju ovog sektorskog cilja:

1. Rekonstrukcija kino dvorane u Jablanici - I faza, uz finansijsku pomoć UNDP-a izvršena rekonstrukcija krova i dvoranskog prostora na način da je uređena multifunkcijska dvorana koja može da zadovolji kulturne potrebe građana općine Jablanica.
2. Promocija aktivnosti jablaničkog ljeta - sve kulturne i sportske aktivnosti u okviru manifestacije jablaničkog ljeta promovisane kroz radio i tv programe, te putem društvenih mreža.
3. RockMaraton DemoFest – u okviru manifestacije održana četiri tematska panela, crtanje murala, organizovane dvije pozorišne predstave, DJ radionica i nastup DJ-a i RM DemoFest. Procjena organizatora da je festivalske sadržaje posjetilo oko 4960 posjetilaca.

4. Obilježavanje historijskih datuma - Organizovano obilježavanje 76-e godišnjice Bitke na Neretvi i posjete historijskim mjestima u skladu sa planom obilježavanja historijskih datuma.
5. Rekonstrukcija stadiona Zlatan Alikadić Tazlo – u toku izvođenje radova u okviru I faze projekta koja podrazumijeva: odvodnju oborinskih voda i izradu tartan podloge na stadionu malih sportova
6. Izgradnja pomoćnog stadiona za fudbal – Izgrađeno pomoćno fudbalsko igralište sa umjetnom travom dimenzija 48x94 m.

Sektorski cilj 2: Unaprijeđena sigurnost građana i djece do 2023.g.

Ostvarenje sektorskog cilj planirano je kroz realizaciju tri programa:

- Program jačanja kapaciteta subjekata zaštite i spašavanja (tri projekta),
- Program smanjenja rizika od katastrofa u obrazovnim ustanovama (tri projekta),
- Program sanacije ključne infrastrukture (sedam projekata).

Zbog donošenja odluka o izmjenama i dopunama budžeta općine Jablanica za 2019. godinu, odustalo se od realizacije projekata koji doprinose ostvarenju ovog sektorskog cilja.

Za realizaciju projekta sanacije ključne infrastrukture bila su planirana eksterna finansijska sredstva, koja se u toku 2019. godine nisu uspjela obezbijediti, tako da ovi projekti nisu mogli biti realizovani.

Sektorski cilj 3: Unaprijeđen pristup obrazovanju i socijalnoj zaštiti do 2023.g.

Ostvarenje ovog sektorskog cilja planirano je kroz realizaciju tri programa i to:

- Program unaprijeđenja socijalne zaštite (pet projekata),
  - Program unaprijeđenja obrazovanja (četiri projekta),
  - Program podrške mladim porodicama (dvije mjere)
1. Uspostava dnevnog centra za djecu – usluge Dnevnog centra svakodnevno koristilo 29-oro djece.
  2. Povećanje smještajnih kapaciteta u JU Dom za stara i iznemogla lica – u toku 2019. godine proveden postupak javne nabavke za izbor izvođača radova i nadzornog organa, izvođač uveden u posao. U toku je izvođenje radova na izgradnji prizemnog objekta (deset dvokrevetnih soba) i nabavka opreme i namještaja.
  3. Izgradnja asfaltnog pristupa zgradi socijalnog stanovanja - put do harema Jasen, izgrađena pristupna saobraćajnica kroz poslovnu zonu i pristup zgradi socijalnog stanovanja
  4. Izgradnja zgrade socijalnog stanovanja – U saradnji sa Federalnim ministarstvom raseljenih osoba i izbjeglica izrađena i revidovana projektna dokumentacija i obezbijeđene potrebne dozvole za izgradnju objekta. Izabran je izvođač radova i nadzorni organ. U narednom periodu očekuje se uvođenja izvođača radova u posao. Vrijednost ugovorenih radova je 715.709,95 KM.
  5. Podrška porodicama za novorođenčad – u 2019. godini jednokratna novčana pomoć isplaćena za 107 porodica.

Sektorski cilj 4: Unaprijeđena efikasnost upravljanja lokalnim razvojem do 2023.g

Ostvarenje ovog sektorskog cilja planirano je kroz realizaciju dva programa i to:

- Program unaprijeđenja efikasnosti lokalne uprave (6 projekata),
- Program jačanja kapaciteta civilnog društva (dva projekta)

U toku 2019. godine realizovani su sljedeći projekti koji doprinose ostvarenju ovog sektorskog cilja:

1. Razvijene MZ, - U saradnji sa UNDP-om realizovan projekat Mjesna zajednica i Ja. Tokom implementacije projekta, u okviru Omladinskog kluba "Pod istim suncem", ustanovljen Društveni centar Jablanica i izrađeni potrebni dokumente za njegovo funkcionisanje. Kroz ovaj projekat realizovane su mnogobrojne aktivnosti u šest MZ-a na području općine Jablanica.
2. Regulacioni plan Gornja Kolonija – Donesena odluka o pristupanju izradi plana, izrada plana u toku.
3. Edukacija mladih i organizacija OCD-a za pisanje prijedloga projekta - organizovan informativni sastanak sa zainteresovanim organizacijama OCD-a „Otvoreni dan“, zatim trodnevni trening na temu „Upravljanje projektnim ciklusom (PCM)“, kao i tri mentorska sastanka
4. Jačanje kapaciteta žena u liderstvu (2019-2023)

Sektor zaštite okoliša

Sektorski cilj 1: Smanjen negativan uticaj otpadnih voda i čvrstog otpada na okoliš do 2023. g.

Ostvarenje ovog sektorskog cilja planirano je kroz realizaciju dva programa i to:

- Program izgradnje kanalizacionog sistema (sedam projekata),
  - Program zbrinjavanja krutog otpada (dva projekta)
1. Završetak i puštanje u pogon uređaja za prečišćavanje otpadnih voda u prigradskim naseljima (Donje Paprasko i Ostrožac) – izvođeni radovi na održavanju uređaja za prečišćavanje otpadnih voda u naselju Ostrožac

Sektorski cilj 2: Povećana energetska efikasnost javnih objekata do 2023. g.

Program primjene energetske efikasnosti (tri projekta),

1. Nastavak zamjene rasvjetnih tijela u MZ Jablanica – izvršena ugradnja svjetiljki uz saobraćajnicu koja služi za službeni ulaz u Sportsku dvoranu
2. Zamjena rasvjetnih tijela u MZ Jablanica II – izvršena zamjena rasvjetnih tijela u dijelu ulice Suljo Čilić

Sektorski cilj 3: Uređene javne površine i objekti do 2023.g.

Program uređenja javnih površina i objekata (sedam projekata)

1. Uređenje trotoara, parking prostora i dvorišta (2019-2023) – izgrađen parking prostor uz fudbalsko igralište, izvršeno popločavanje trotora u ulici Komune Vejle. Realizovani su projekti rekonstrukcija ulica: Sulje Čilića, Proleterskih brigada i Stara kasarna.
2. Uređenje gradskog parka (2019-2021) – realizovan projekat Hortikulturalno uređenje gradskog parka i nastavljeno sa radovima na popločanju šetnica u parku
3. „Rekonstrukcija“ postojećih i uspostava novih drvoreda (2019-2023) – vođene aktivnosti na potresavanju grana i uspostavi novih drvoreda.

4.4. Vertikalna i horizontalna usklađenost i međusobni uticaj sektorskih projekata

Budžet općine Jablanica za 2019. godinu iznosio je 16.533.600,00 KM konvertibilnih maraka (izvršenje Budžeta 15.015.239,00 KM). S obzirom da iz vlastitih sredstava nismo bili u mogućnosti finansirati određene projekte, koji bi pomogli razvoju lokalne zajednice, za njihovu realizaciju planirana su finansijska sredstva iz eksternih izvora.

Implementacija projekata, čije finansiranje je planirano iz drugih izvora, uslovljena je mogućnošću osiguranja finansijskih sredstava od viših nivoa vlasti ili međunarodnih donatora i organizacija.

Ukupna vrijednost implementiranih projekata u 2019. godini iznosi 8.750.369,75 KM ili 80,20% u odnosu na planirana sredstva, od čega 1.558.679,00 KM (17,81%) iz budžeta Općine Jablanica i 7.191.690,75 KM (82,19%) iz eksternih sredstava.

Procenat realizacije broja projekata iz Plana implementacije u 2019. godini, u odnosu na planirano iznosi 64,81%.

Pored činjenice da nisu implementirani svi planirani projekti, dio realizovanih projekata, u širem smislu ima i određeni međusektorski uticaj. To su prije svega projekti:

- Jačanje kapaciteta poslovnog inkubatora i klastera kamena
- Izrada i donošenje regulacionih planova poslovnih zona
- Uređenje kulturno-historijskog lokaliteta Lokve
- RokMaraton Demofest
- Regulacioni plan Gornja Kolonija

Tokom 2019. godine implementirana su i 32 projekta koji nisu planirani u strategiji razvoja Općine Jablanica ali njihova implementacija, na određeni način, doprinosi ostvarenju sektorskih ciljeva. To su projekti:

1. Podrška tradicionalnoj poljoprivrednoj proizvodnji i podrška projektu HELP
2. Osnaživanje položaja žena kroz podršku ženskom poduzetništvu
3. Podrška razvoju turizma – promocija, sajmovi i saradnja sa partnerima u projektu
4. Školarine i stipendije đacima i studentima
5. Podrška pružanju specijalističkih usluga u DZ Jablanica
6. Podrška sugrađanima (hemodijaliza) za obezbjeđenje medikamenata
7. Podrška novčana sugrađanima za prevoz djece sa autizmom
8. Subvencije za zapošljavanje invalidnih osoba
9. Podrška paraplegičarima
10. Veslački maraton i prateće manifestacije
11. Subvencije za sistematski pregled učenika osnovne škole
12. Nabavka udžbenika i školskog pribora za prvačice
13. Subvencije za uplatu markica ZZO za socijalno ugrožene
14. Planiranje, izgradnja i rekonstrukcija društvenih prostorija, sportskih i dječijih igrališta
15. Uređenje partera Sportske dvorane i provođenja mjera energetske efikasnosti na objektu
16. Uređenje puta i rasvjete u podružnici Risovac
17. Uređenje puteva u MZ (građevinski materijal)
18. Uređenje puta u MZ Glogošnica
19. Zaštita izvorišta Šanica – sufinansiranje
20. Proširenje javne rasvjete na hidroakumulaciona područja
21. Projekat za MZ Ostrožac – igralište Deponija
22. Rekonstrukcija autobuskih stajališta u MZ
23. Proširenje video nadzora u gradskom području
24. Sanacija divljih deponija na području općine Jablanica
25. Uređenje plaža na području Jablaničkog jezera, korito rijeke Neretve, Šanica i druge plaže
26. Izrada i revizija projekata i nadzor

27. Nabavka zemljišta (redova, ind. zona, Jasen, Zlate)
28. Obilježavanje naseljenih mjesta, ulica i dr – sufinansiranje
29. Ostala uređenja zemljišta
30. Rekonstrukcija dijela zgrade Općine
31. Ulaganje u opremu Općine
32. Nabavka opreme za vatrogasnu jedinicu i Službu CZ

Ovi projekti su u određenoj mjeri doprinijeli ostvarenju zacrtanih sektorskih ciljeva, prije svega ostvarenju sektorskog cilja Obezbijediti kvalitetnu socijalnu i zdravstvenu zaštitu, te unaprijediti nivo javnog zdravlja.

3.5 Institucionalni kapaciteti općinske uprave i saradnja sa bitnim akterima

Generalne nadležnosti za funkcije upravljanja lokalnim razvojem su pozicionirane u okviru Službe za lokalni ekonomski razvoj i investicije, finansije i trezor.

Uspostavljanjem Službe za upravljanje razvojem ista je preuzela glavnu ulogu i koordinaciju operacionalizacije Strategije i sistemskog upravljanja razvojem što je i uređeno kalendarom ključnih aktivnosti JURA-e kao i usvojenim pravilnikom o PPVI proceduri.

Praćenje implementacije projekata i implementacije integrirane strategije razvoja općine se radi korištenjem alata APIS dostavljenog od strane ILDP-a/ UNDP-a.

U Službi za lokalni ekonomski razvoj, investicije, finansije i trezor je uposlen Viši stručni saradnik za razvoj i vođenje centralnog registra koji vodi centralnu bazu podataka i popunjava, uz pomoć ostalih službi, i brine o redovnom ažuriranju podataka o toku realizacije projekata koje implementiraju sve službe u općini.

U svim službama općine Jablanica su određeni službenici koji su zaduženi za implementaciju projekata i koji sarađuju sa Stručnim savjetnikom za prikupljanje eksternih finansijskih sredstava i pripremu projektnih prijedloga na poslovima praćenja implementacije projekata.

Zadatak ovih službenika je i implementacija strategije razvoja, praćenje, izvještavanje, izrada godišnjih akcionih planova, te ažuriranju strategije, izradi sveobuhvatne baze podataka u svrhu strateškog planiranja, praćenja i ocjenjivanja progressa. Također, ovi službenici rade na izradi, implementaciji i upravljanje projektima, praćenju odgovarajućih izvora finansiranja, informisanju lokalnih socio-ekonomskih partnera o izvorima finansiranja, itd.

Ključnu ulogu u implementaciji, praćenju i vrednovanju Strategije imaju:

Načelnik općine kroz jasno uspostavljanje mehanizama i definiranje odgovornosti službi u pogledu implementacije dijelova Strategije iz njihove nadležnosti te osiguravanja njihove koordinacije.

Općinsko vijeće koje razmatra Izvještaj o realizaciji strateških dokumenata Općine, uključujući i Revidiranu integriranu Strategiju razvoja kao vodeći strateški dokument koji je osnova za kreiranje i usvajanje svih ostalih razvojnih politika Općine.

Jedinstveni općinski organ kroz svoje organizacione jedinice (Kabinet načelnika i službe) priprema Program razvoja općine, prostorne i urbanističke planove i učestvuje u izradi i operacionalizaciji plana implementacije strateških intervencija 1+2.

Jedinica za upravljanje razvojem (JURA). Kao takva, JURA se ekspertno bavi izradom i implementacijom Strategije razvoja općine kao cjeline, zatim inicira, koordinira i olakšava internu i eksternu koordinaciju aktivnosti svih aktera od promocije, pripreme i iniciranja projekata, izvođenja, praćenja, izvještavanja do iniciranja i ažuriranja Strategije te permanentnog praćenja mogućih izvora financiranja na svim razinama.

Općinski razvojni tim (ORT) čiji je zadatak da sudjeluje u procesu planiranja na općinskom nivou i prati implementaciju Strategije razvoja te učestvuje u izradi godišnjeg plana implementacije i izvještaja o realizaciji Strategije, kojeg JURA podnosi Načelniku, odnosno Općinskom vijeću na usvajanje. ORT je sastavljen od predstavnika: općinskih službi, javnih ustanova i poduzeća te predstavnika nevladinog sektora i privrednog sektora.

Partnerska grupa, sastavljena od ključnih aktera lokalnog razvoja, koja kao konzultativno tijelo učestvuje u procesu planiranja, revidiranja i praćenja implementacije Strategije.

Komisija za nadzor realizacije Strateškog plana razvoja općine ima ulogu da prati realizaciju strategije, učestvuje u izradi i odabiru razvojnih projekata za trogodišnje i godišnje planove, vrši kontrolu godišnjeg izvještavanja. Komisija je sačinjena od predstavnika općinske administracije, općinskih vijećnika, lokalnih privrednika i predstavnika nevladinog sektora.

Implementacijski kapaciteti socio-ekonomskih partnera (NVO/poslovni sektor i drugi akteri) su osposobljeni (posebno vidljivo u kapacitetima omladinskih organizacija), tako da je mogućnost međusobna suradnja i privlačenja dodatnih sredstava za realizaciju strategije razvoja povoljna.

Projekat integriranog lokalnog razvoja (ILDP) pruža podršku partnerskim jedinicama lokalne samouprave u planiranju i upravljanju razvojem, gdje je prva aktivnosti bila podrška izradi strategija razvoja, potom i podrška njihovoj implementaciji. Jedna od aktivnosti ILDP-a je i procjena kapaciteta partnerskih općina i gradova u provođenju procesa za strateško planiranje i upravljanje lokalnim razvojem (ULR).

Kako bi se ocijenio napredak u provođenju procesa upravljanja razvojem, a s ciljem poticanja jedinica lokalne samouprave na ulaganje dodatnih napora u pogledu uspostave sistemskih rješenja od 2016. godine, Projekat integriranog lokalnog razvoja (ILDP) svake godine vrši se procjena kapaciteta.

U okviru tog procesa ILOP je predvidio nagradni fond u dva godišnja ciklusa, tj. u 2019. i 2020. godini (za stanje sistema za ULR u 2018, odnosno 2019. godini), u cilju odavanja priznanja jedinicama lokalne samouprave koje pokazuju najbolje rezultate u sistemskom upravljanju razvojem

Prema konačnim rezultatima izvršenih procjena kapaciteta za upravljanje lokalnim razvojem u 22 jedinice lokalne samouprave, Općina Jablanica je u 2018. godini imala najbolji sistem za planiranje i upravljanje razvojem i najbolju jedinicu za upravljanje lokalnim razvojem (JURA).

Proces ocjenjivanja za 2019. godinu je u toku. Izvršena je samoprocjena i predstavnicima UNDP-a dostavljena sva potrebna prateća dokumentacija kojom se verificiraju dodijeljeni bodovi. Prema dodijeljenim bodovima u procesu samoprocjene, s pravom, očekujemo dodjelu nekog od nagradnih grantova i za 2019. godinu.

5. KLJUČNI MAKROEKONOMSKI POKAZATELJI

Općina Jablanica spada u red manjih općina u Federaciji BiH, kako po teritoriji (301 km²) tako i po broju stanovnika (9658 stanovnika¹ na dan 30.08.2019. godine), od čega radno sposobnog stanovništva je 6830 stanovnika².

Prema podacima Porezne uprve Federacije BiH, na dan 10.04.2020. godine, broj zaposlenih osoba sa prebivalištem u Jablanici je 2345. Broj zaposlenih kod poslodavaca sa sjedištem na području općine Jablanica, bez obzira na prebivalište osiguranika, je 1885 osoba.

U 2019 godini nisu realizovani, planirani, programi subvencioniranja zapošljavanja. Zbog donošenja Odluke Općinskog vijeća Jablanica o kupovini nekretnina preduzeća Granit d.d. u stečaju odustalo se od ovih projekata. Međutim, kupovinom nekretnina preduzeća Granit d.d. u stečaju sačuvano je oko 200 radnih mjesta u ovom preduzeću.

Izgradnjom poslovne hale i potpisivanjem ugovora o korištenju poslovnog objekta – višenamjenska hala u poslovnoj zoni Unis – Gornja Kolonija stvorene su pretpostavke za otvaranje 150 novih radnih mjesta, od čega 50 radnika u prvoj godini, a zatim još 100 radnika u naredne dvije godine.

Posmatrajući uticaj projekata koji su implementirani u 2019. godini može se zaključiti da su realizovani projekti koji bi trebali biti generatori i pokretači ekonomskih aktivnosti u narednom periodu.

6. ZAKLJUČCI I PREPORUKE

U Planu implementacije strategije razvoja za 2019. godinu predviđena je implementacija 54 projekta / mjere za čiju realizaciju su u budžetu Općine Jablanica planirana finansijska sredstva u iznosu od **1.648.000,00 KM**). Za realizaciju ovih projekata planirana su i eksterna finansijska sredstva u iznosu od **9.263.084,00 KM**, od čega **6.800.000,00 KM** su kreditna sredstva, zatim 1.000.000,00 KM sredstva od JP Elektroprivreda BiH za realizaciju projekta Obnova porušenog historijskog mosta preko rijeke Neretve, te sredstva obezbijedenja putem apliciranja na dostupne javne pozive kod viših nivoa vlasti i EU fondove.

U toku 2019. godine, zbog ukazanih potreba, vršene su izmjene i dopune budžeta Općine Jablanica (opisano u poglavlju – Izvršni sažetak)

U toku 2019. godine, u cijelosti ili djelimično implementirano je 35 projekata/mjera, što iznosi **64,81 %** realizacije u odnosu na Plan implementacije.

Ukupna vrijednost implementiranih projekata u 2019. godini iznosi 8.750.369,75 KM ili 80,20% u odnosu na planirana finansijska sredstva. Od ukupne vrijednosti implementiranih projekata 1.558.679,00 KM (17,81%) iz budžeta Općine Jablanica i 7.191.690,75 KM (82,19%) iz eksternih sredstava.

U jednogodišnjem akcionom planu za 2019. godinu planirana je i realizacija 44 projekta, koji se ne nalaze u strategiji razvoja općine Jablanica, za koje su planirana sredstva u budžetu za 2019. godinu i njihova realizacija, djelimično, doprinosi ostvanju sektorskih ciljeva. Ovi projekti su činili sastavni dio Operativnog plana implementacije za 2019. godinu. Od ukupnog broja ovih projekata, u toku 2019. godine, realizovana su 32 projekta.

^{1,2} Saopštenje 14.2.1. od 30.08.2019. godine, Procjena ukupnog broja stanovnika u Federaciji BiH 2019, stanje sredina godine

U 2019. godini nisu značajno unaprijeđeni institucionalni kapaciteti za efikasnije upravljanje razvojem. Ovo se prije svega odnosi na stanje Službe za lokalni ekonomski razvoj i investicije, finansije i trezor gdje još uvijek nije popunjeno radno mjesto Stručni saradnik za razvoj.

U domenu zapažanja o ostvarenom kvalitetu sistemskog upravljanja razvojem bitno je naglasiti:

- plan implementacije za period 2019-2021. godinu pripremljen u skladu sa kalendarom aktivnosti (te je korišten kao jedan od osnovnih ulaznih dokumenata tokom izrade općinskog budžeta i ostalih programskih dokumenata);
- godišnji planovi rada službi/odjeljenja su pripremljeni u skladu sa kalendarom aktivnosti. Izvještaji o realizaciji planova službi/odjeljenja su redovno razmatrani i korišteni za pripremu korektivnih mjera;
- aktivnosti u pogledu izgradnje mehanizama saradnje sa privatnim sektorom vođene su kroz rad Vijeća za konkurentnost. U domenu jačanja javno-privatnog dijaloga ostvareno je uključivanje privatnog sektora u implementaciju projekata ekonomskog razvoja
- proces vrednovanja (srednjoročna evaluacija) strategije razvoja proveden u skladu sa planiranom dinamikom vrđnovanja i praćenja Integralne strategije razvoja čiji rezultati su predstavljali ulazne informacije neophodne za provođenje kvalitetne revizije Strategije razvoja
- proces revizije Strategije razvoja proveden je prema principima planiranja u skladu sa MIPRO metodologijom, uvažavajući najvažnije zaključke i preporuke nezavisne srednjoročne evaluacije.

U narednom planskom ciklusu posebnu pažnju je potrebno posvetiti:

- Identificirati prioritete u okviru plana implementacije;
- Raditi na unaprijeđenju saradnje sa privrednim sektorom s ciljem praćenja, mjerenja i vrednovanja uticaja investicija poslovnog sektora na implementaciju strategije;
- Ojačati kapacitete općine za apliciranje na javne pozive i upravljanje projektima kako bi se ojačala funkcija razrade projekata.
- Intenzivirati rad na prikupljanju podataka, posebno u pogledu makro indikatora razvoja, te sistematičnije praćenje indikatora sektorskih ishoda

7. ANEKSI

- Plan implementacije za 2019. godinu
- Okvirni plan implementacije za period 2019 -2021. godina